

ABD, İŞİD TUTUKLULARINI IRAK'A NEDEN GÖNDERDİ?..

ABD ordusunun 21 Ocak 2026'da Suriye'nin kuzeydoğusundan **Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD)** tutuklularını Irak'a transfer etme operasyonunu başlattığı duyuruldu.

İlk olarak Haseki'deki bir gözaltı tesisinden, 150 civarında tutukluyu Irak'taki güvenli bir yere (1) taşıdılar.

Ocak ayının ilerleyen günlerinde ve şubat başında binlerce tutuklunun daha Suriye'den Irak'a transfer edildiğini öğrendik. (2)

ABD ve Koalisyon'un açıkladığına göre:

42 farklı ülkeden gelen ve Suriye'deki cezaevlerinde tutulan yaklaşık **7000 İŞİD militanını**; Suriye'deki **güvenlik durumunun belirsizleşmesi** ve cezaevleri ile gözaltı tesislerinin **güvenliğinin zayıflaması** nedenleriyle; **"firar etme veya yeniden şiddete karışma"** riski artmıştır.

Bu yüzden onları daha kararlı **"güvenlik altında tutmak"** için Irak'a taşımak gerekmiştir. (3)

Guantanamo kampı (4) nedense akıllarına gelmemiştir!..

☆☆☆

Gerçek gerçekten de açıklandığı gibi midir?

Kimine göre ABD, bölgede İŞİD'i kullanmaktan vazgeçmiş değildir; İŞİD'le işleri henüz bitmedi!

Koşulları oluştuğunda/oluşturulduğunda **emperyalizme askerlik yapma hizmetini bıraktıkları yerden sürdüreceklerdir...**

Kimilerine göre ise, bu aşamadan sonra İŞİD kendini küresel güçlere bir daha kullanmaz!

Doğru yanıtı ne ABD ile Koalisyon güçlerinden ne İŞİD'in sözcülerinden ne de bölgedeki diğer aktörlerden öğrenemeyiz.

İŞİD'i en yetkili ağızlarından **tanımak en akıllıca yoldur**; yerküre üzerinde ne yapmak üzere örgütlendiklerini **kendilerinden dinleyerek**, ancak aradığımız sorunun yanıtını bulabiliriz...

Bunun için de bu haftalık yazımızı İŞİD'i tanımaya ayırdık...

☆☆☆

İŞİD, (5) İslâm'ın temel öğretilerini **çarpıtarak**, (6) kendi ideolojisine meşruiyet kazandırmaya çalışan **köktenci** (*radikal*) **bir örgüttür**.

Gençlerin bu örgüte “sempati” duymasının arkasında; sosyolojik olarak **kimlik arayışı, dışlanmışlık ve aidiyet ihtiyacı**; psikolojik olarak da **güç, anlam ve kahramanlık arayışı** gibi faktörler yer almaktadır.

(Okuldaydık. Öğretmen 3 tane **titreyen** Suriye askerini getirdi. Diz çöktüler. Soğan kesmeyi öğretir gibi **bize nasıl kafalarını keseceğimizi öğretti**. “Alnından tutacaksınız yavaşça boğazını keseceksiniz” dedi. **En küçüğümüz 8 yaşındaydı**. Bize kafirlerin kafasını kesenlerin Allah tarafından ödüllendirileceğini söyledi. Gönüllü istendiği zaman en küçük çocukların birkaçı parmak kaldırdı. **Kafaları kesip elden ele dolaştırdılar**. O an hissiz olduğumu fark ettim. Bize daha önce de birçok kafa kesme videosu izletmişlerdi.) (7)

İŞİD, özellikle “**cihat**” (-8-) kavramını **sadece silâhlı mücadele** olarak yorumlamaktadır.

Kendileri gibi düşünmeyen tüm Müslümanları da rahatlıkla “**kafir**” (9) ilân ederek, bunlara karşı şiddet kullanılmasını meşru görmektedirler...

☆☆☆

Kuşkusuz bu örgüte sempati duyulmasının **sosyolojik** (10) ve **psikolojik** (11) nedenleri vardır.

Bunları anlamadan ve bilimsel olarak değerlendirmeden kendi dışındaki tüm Müslümanları “**kafir**” ilân eden örgütlerle mücadelede başarılı olmak kolay olmayacaktır...

☆☆☆

Kabul etmek gerekir ki, Batı'nın Ortadoğu politikaları, özellikle de “**Filistin sorunu**” gibi konular, gençlerde **öfke ve adalet arayışını** doğurmaktadır.

İŞİD gibi köktenci dinci örgütler, bu duyguları kolaylıkla (*manipüle*) (12) **yönlendirebilmektedirler...**

☆☆☆

Belirtelim ki, İslâm dünyasındaki büyük çoğunluk, İŞİD'in **dini yorumlarını** reddetmektedir.

Çoğunluk görüşüne göre; İslâm'ın temel öğretileri, **barış, adalet ve merhamet** üzerine kuruludur.

Dolayısıyla İŞİD'in **şiddet ve terör** eylemleri, İslâm'ın **özüne** aykırı düşmektedir. (13)

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Emin Salihi tarafından İŞİD'in resmi yayın organı **EN-NEBE** dergileri bilim disiplini çerçevesinde incelenerek, **dünya görüşleri** açık-seçik ortaya çıkartılarak, insanlık için hayati önemde bir **görev** yerine getirilmiştir. (14)

Bu vesile ile kendisini kutluyorum...

Sırası gelmişken İŞİD'in “**Selefi**” (15) bir örgüt olduğunu da belirtelim.

“**Selefilik**”in ne olduğunu anlamadan, İŞİD'in ne yapmaya çalıştığını anlamak da mümkün olamayacağından, etkili önlemler önermek olanaksızlaşacaktır...

Bu döngünün doğal sonucu olarak, örgütün **insan kaynaklarının azaltılması/tüketilmesi** yönünde etkili adımlar da atılamayacaktır!

Bu nedenle **15** numaralı dipnotu özellikle okumanızı ve hiç değilse Selefilik'i **ana hatları** ile öğrenmenizi şiddetle öneriyorum...

Av. Cemil Can

DİPNOTLAR

(1) <https://www.jpost.com/middle-east/article-886091?utm>

(2) <https://www.jpost.com/middle-east/article-886091?utm>

(3) <https://tr.euronews.com/2026/01/21/abd-ordusu-tutuklu-isidlileri-suriyeden-iraka-nakletmek-icin-yeni-bir-gorev-baslatti?utm>

(4) **Guantanamo Bay Naval Base** (*Guantánamo Bay Tutuklama Kampı*): ABD'nin Küba topraklarında olan, ancak ABD kontrolünde bulunan bir deniz üssündeki yüksek güvenlikli gözaltı tesisidir. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra “**terörle mücadele**” kapsamında 2002’de kuruldu ve uzun yıllardır hukuk, insan hakları ve uluslararası ilişkiler açısından tartışma konusu oldu. Kuruluş amacı, (*El-Kaide ve Taliban gibi*) terör örgütü şüphelilerini ABD ana karası dışında tutarak **farklı bir hukuki rejim uygulayabilmek** olarak açıklanmıştır. ABD yönetimi, kampın ABD toprakları dışında olduğu gerekçesiyle; “*kişinin hukuka aykırı şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılmasını engelleyen ve tutukluluğun bağımsız bir mahkeme tarafından denetlenmesini zorunlu kılan temel bir hukuk ilkesi olan Habeas Corpus kuralı*” ile diğer anayasal güvencelerin burada uygulanamayacağını savunmuştur.

https://en.wikipedia.org/wiki/Guantanamo_Bay_detention_camp?utm

(5) <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2154088>

(6) **İŞİD’in İslami dayanakları şunlardır:**

a.) **Seçici yorumlar:** İŞİD, Kur’an ve hadislerden bazı ayetleri **bağlamlarından kopararak** kendi şiddet ideolojisine dayanak yapmıştır.

b.) **Hilafet söylemi:** Örgüt, İslam tarihinde önemli bir kurum olan hilafetin, **yeniden kurduğunu** iddia ederek dini meşruiyet sağlamaya çalışır.

c.) **Şeriat vurgusu:** İŞİD, kendi katı ve tek taraflı şeriat yorumunu “gerçek İslam” olarak sunar. Ancak bu yaklaşım, İslâm dünyasındaki çoğunluk tarafından reddedilmektedir.

d.) **Tekfir anlayışı:** Örgüt, kendisi gibi düşünmeyen Müslümanları “**kafir**” (4) ilân ederek şiddeti meşru görür. Bu, klasik İslâm düşüncesinde kabul edilmeyen bir **aşırılıktır**.

(7) <https://www.gazetemizmir.com/isidin-elinden-kurtulan-cocuklar-ogretmen-kafa-kesmeyi-ogretti/4775>

(-8-) **Cihat** (*Arapça: cihâd, “çaba göstermek, gayret etmek” kökünden üretilmiştir*) İslâm düşüncesinde **Allah yolunda çaba ve mücadele** anlamına gelir. Genelde iki aşamalı olarak açıklanır: **1) Büyük cihat** (*manevî/ahlâkî mücadele*) kişinin **kendi nefsiyle mücadelesi**, kötü alışkanlıklarını bırakması, ahlâkını güzelleştirmesi, doğru ve adil olmaya çalışmasını ifade eder. Birçok İslâm âlimi bunu cihadın **en temel ve sürekli boyutu** olarak görür. **2) Küçük cihat** (*dışa dönük mücadele*) toplumu koruma, haksızlığa karşı durma gibi anlamlar içerir. Tarihsel bağlamda **silahlı savunma** anlamında da kullanılmıştır; ancak klasik fıkıhta bunun **şartları, sınırları ve kuralları** ayrıntılı biçimde tartışılmıştır.

(9) **Kafir:** İslâmî terminolojide İslâm inancının temel esaslarını (*özellikle Allah’ın birliği ve peygamberliği*) **kabul etmeyen** kimse için kullanılır. Yani en genel anlamıyla: “**İnanmayan / inkâr eden kişiye kafir denir.**”

(10) **SOSYOLOJİK NEDENLER**

a.) **Kimlik arayışı:** Özellikle **göçmen** gençler veya toplumdan **dışlanmış hissedenenler**, İŞİD’in sunduğu “**ümme kimliği**” ile aidiyet bulurlar.

b.) **Toplumsal dışlanma:** **İşsizlik, eğitim eksikliği**, ayrımcılık gibi faktörler gençleri radikal

ideolojilere açık hale getirir.

c.) **Medya ve propaganda: İŞİD**, sosyal medyayı etkin kullanarak gençlere **kahramanlık**, macera ve “**dava uğruna mücadele**” imajı sunmaktadır.

d.) **Küresel adaletsizlik algısı**: Batı’nın Ortadoğu’daki politikaları, “Filistin sorunu” gibi konular gençlerde **öfke ve adalet arayışı** doğurur; örgüt bu duyguları **manipüle** (7) etmektedir.

(11) PSİKOLOJİK NEDENLER

a.) **Aidiyet ihtiyacı**: Gençler, kendilerini “**değerli ve güçlü**” hissettiren bir gruba katılma arzusuyla örgüte yönelirler.

b.) **Kahramanlık ve güç arayışı**: İŞİD, gençlere “**kahraman**” olma ve “**büyük bir davanın parçası olma**” duygusu verir.

c.) **Anlam arayışı**: Hayatında **boşluk hissed**en gençler, örgütün sunduğu “**ilahi amaç**” söylemiyle yaşamlarına anlam katmaya çalışırlar.

d.) **Manipülasyon** (*etkilemek, yönlendirmek*): İŞİD, dini ve duygusal söylemlerle gençlerin psikolojik **kırılganlıklarını** istismar eder.

(12) **Manipüle**, bir kişiyi ya da durumu kendi çıkarı doğrultusunda, çoğu zaman fark ettirmeden etkilemek veya yönlendirmek demektir.

(13) Kimlik kriziyle boğuşan genç nüfusları manipüle ederek kendine özgü bir şiddet ideolojisi üretmiştir. İŞİD’in ideolojik temeli, radikal **selefi-tekfir**ci öğretiyeye dayanmaktadır. (*Tekfir, bir kişinin İslam’dan çıktığına hükmetmektir.*) Örgüt, kendisi dışındaki tüm Müslümanları “**mürted**” (*İslam dininden dönen, yani Müslüman olduktan sonra İslam’ı terk eden*) olarak tanımlamakta; devletleri ise, **Bakara Suresi**’nin 256. ayetine dayanarak “**tâğut**” olarak nitelendirmekte ve **siyasal meşruiyeti** yalnızca kendi hilafet iddiasında görmektedir. **Türkiye**, İŞİD için ilk günden bu yana hem **hedef ülke** hem de lojistik ve geçiş koridoru niteliğinde kritik bir konumdadır. Gazeteciler, aydınlar ve akademisyenler, dini meşruiyet üretimini araçsallaştıran şiddet yanlısı örgütleri analiz ederken, bu yapıların **tarihsel kökenlerini, ideolojik söylem stratejilerini ve metinsel manipülasyon tekniklerini** yeterince çözmemekte; dolayısıyla topluma aktarılması gereken eleştirel bilgi üretiminde ciddi boşluklar oluşmaktadır. Bu bilgi yetersizliği, radikal örgütlerin **toplumsal taban bulma** kapasitesini doğrudan etkileyen bir faktör hâline dönüşmüştür. Çünkü dini istismar eden metinlerin bağlamından koparılarak **yeniden yorumlanması**, cihat söyleminin tarihsel-teolojik içeriğinden soyutlanıp **şiddet üretim mekanizmasına** dönüştürülmesi ve “**hakikat tekeli**” iddiasına dayalı dogmatik kapanma, bağnazlık ve radikal şiddet biçimleri ancak yeterli tarihsel-teolojik yetkinlikle deşifre edilebilirler. Bu yeterlilik toplumsal alana taşınmadığında, manipülatif yapıların ideolojik ikna süreçleri yeterince görünür olamaz ve geniş kesimler tarafından fark edilemediği veya kolayca unutulduğu süreçler yaşanmaya devam eder. Çünkü radikalizme karşı toplumsal direnç ancak **kolektif bilgi üretimi, eleştirel bilinçlenme ve dini referansların doğru bağlamlarda anlaşılmasıyla** güçlenebilir. Nitekim siyaset bilimi literatürü, “**toplumsal farkındalık kapasitesi**”nin düşük olduğu toplumlarda güvenlik tehditlerinin daha hızlı kurumsallaşabildiğini bizlere göstermektedir. Türkiye’de ya da dünyanın herhangi bir yerinde bu tür **insanlık düşmanı yapılara** yalnızca güvenlik tedbirleriyle nefes aldırılmamak yeterli değildir. Bu örgütler, modern dünyanın insan zihni üzerinde yarattığı **kırılganlıklar**, dijital mecraların hızlandırdığı **algı devinimleri, kimlik bunalımları, yoksulluk, devlet–toplum ilişkisindeki kopukluklar ve dinsel metinlerin bağlamından koparılarak manipüle edilebilmesi** gibi faktörler üzerinden kendilerine yeni örgütlenme alanları açabilmektedir. Bu nedenle ulusal ve küresel ölçekte kötücül maksatlarla örgütlenen yapılara karşı ortak bir bilinç örgütlenmesi, hem “**epistemik**” (*bilgi, bilme, bilginin doğruluğu*) düzeyde hem de toplumsal dokuda **direnç üreten** bir yaklaşımın geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

<https://medyascope.tv/2025/12/31/isid-sosyolojisi-ve-tarihi-cevat-dusun-yazdi/>

(14) Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nde yayınlanmış olan bu makaleyi PDF formatından aşağıdaki bağlantıyı "tık"layarak indirebilirsiniz: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuiibf/article/553236>

(15) SELEFİLİK

Selefilik, İslam'da **ilk üç neslin** (*selef-i sâlihîn*) yani; sahabe, **tâbiîn** ve **tebeu't-tâbiîn**'in din anlayışını esas alan bir düşünce ve yorum biçimidir. Amaç, dini **sonradan ortaya çıkan yorum ve uygulamalardan** (*bid'at*) **arındırarak** Kur'an ve sahih sünnete **lafzî** (*kelime kelime*) bağlılıkla yaşamak olarak özetlenir. Buradan da anlaşılmaktadır ki, sonradan ortaya çıkan bazı yorum ve uygulamalar dine dahilmiş gibi kabul edilerek ortaya orijinalinden ayrı bir din anlayışı çıkmıştır...

İlk fikrî temeller: Ahmed b. Hanbel (9. yy) tarafından atıldı. Selefilik'in sistematik savunucusu: **İbn Teymiyye** (13–14. yy) oldu. Modern dönemde yayılması Muhammed b. Abdülvehhab (18. yy) ile gerçekleşti. Suudi Arabistan merkezli **Vehhabilik** akımı olarak bilinir.

Günümüzde Selefilik genellikle üç ana kategoriye ayrılır:

1. **Gelenekçi / İlmi Selefilik**: Siyasetten uzak dururlar; davet, eğitim ve ibadet odaklıdır. Şiddeti reddederler...
2. **Siyasi Selefilik**: Devlet yönetimi, şariat ve siyasetle ilgilenirler. Seçim, protesto veya toplumsal baskı yöntemleri kullanabilirler...
3. **Cihadî Selefilik (Radikal)**: **Şiddeti ve silahlı mücadeleyi meşru görürler**. En çok tartışılan ve tehlikeli gruptur...

Selefi örgütler şunlardır:

Selefi çizgiyle ilişkilendirilen başlıca yapılar şunlardır: Cihadî Selefi örgütler (*silahlı / terör örgütleri*) **El-Kaide**, **DEAŞ** (İŞİD / ISIS), **El-Nusra Cephesi** (*sonradan HTŞ – Heyet Tahrir el-Şam*), **Boko Haram**, **Eş-Şebab** ve **Ensar el-Şeria**'dır.

Bu yapılar: **Tekfirci** yaklaşım benimser, kendileri gibi düşünmeyen Müslümanları dahi "**kâfir**" sayabilirler. Birçok İslâm âlimi ve kurumu tarafından İslâm dışı yöntemler kullandıkları gerekçesiyle eleştirilirler. **Şiddet dışı Selefi yapılar**, Suudi Arabistan merkezli **Vehhabî** ekol, bazı Körfez ülkelerindeki Selefi davet cemaatleri ile medrese, vaaz ve yayın faaliyetleri yürüten bağımsız Selefi gruplardır. Bunlar genellikle: Devlete itaati savunur, **silahlı mücadeleyi reddeder**, Dini eğitim ve ahlâk vurgusu yaparlar.

Dolayısıyla Selefilik eşittir terör diyemeyiz. **Cihadî Selefilik**, Selefi düşüncenin radikal bir yorumudur, Tüm Selefiler şiddeti savunmazlar. **Şiddet yanlısı gruplar**, **Selefiligi ideolojik meşruiyet aracı olarak kullanırlar**.

TÜRKİYE'DE SELEFİLİK

Sayısal olarak sınırlıdır, Diyanet ve ana akım İslâm anlayışı tarafından **eleştirel yaklaşılır**, güvenlik birimleri, özellikle cihadî Selefi yapıları yakından takip ederler.

Şimdi de bu bahiste sıkça geçen; **sahabe**, **tâbiîn** ve **tebeu't-tâbiîn** kavramlarını öğrenelim:

Sahabe; Hz. Muhammed'i (sav) iman etmiş olarak gören, onunla kısa da olsa beraber olan ve Müslüman olarak vefat eden kimselerdir.

Temel şartları: Hz. Peygamber'i bizzat görmek, ona iman etmiş olmak ve Müslüman olarak ölmektir. Bir gün ya da birkaç dakika görmüş olmak bile sahabilik için yeterlidir. Örnek sahabeler Dört Halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali) ile Aişe validemiz, Ebu Hureyre ve Bilal-i Habeşi'dir. Önemi: **Kur'an'ın ilk muhataplarıdır. Peygamberin sünnetini doğrudan gözlemlemişlerdir**. Ehl-i Sünnet anlayışında sahabenin adaletine (*adaletü's-sahabe*) güvenilir.

Tâbiîn; Hz. Peygamber'i görmemiş; ancak **sahabeyi görmüş**, onlardan ilim almış ve Müslüman olarak ölmüş kimselerdir. Ayırt edici özellikleri; Peygamberle doğrudan temasları yok fakat Sahabe ile vardır. Örnek tâbiîn âlimleri: Hasan-ı Basrî, Saîd b. el-Müseyyeb, İkrime, Atâ b. Ebî Rebâh'dır. Önemi: **Sahabenin bilgisini bir sonraki nesle aktaran köprüdürler**. Hadis ve fıkıh ilminin

kurumsallaşmaya başladığı dönemdir bu dönemdir. Bölgesel ilim ekolleri (*Medine, Kûfe, Basra*) de bu dönemde oluşmuştur.

Tebeu't-tâbiîn, Sahabeyi görmeyip, **Tâbiîn'i görmüş** ve onlardan ilim almış, Müslüman kimselerdir. Konumları, üçüncü nesildir. İslam ilim geleneğinin sistemleştiği dönem, bunların dönemidir. Örnek Tebeu't-Tâbiîn âlimleri; İmam Ebû Hanîfe, İmam Mâlik, İmam Şâfiî, İmam Ahmed b. Hanbel (*Bu kişiler aynı zamanda dört Sünnî fıkıh mezhebinin kurucularıdır.*) Önemi: Hadislerin derlenip yazıya bu dönemde geçirildi, Fıkıh usulünün temelleri bu dönemde atıldı. Mezhepler bu nesilde şekillenmeye başlamışlardır.

Bu üç neslin tamamına “**Selef-i Sâlihîn**” denir.

Dayanak hadis (meşhur rivayet): “İnsanların en hayırlısı benim asrım, sonra onları takip edenler, sonra onları takip edenlerdir.” (Buhârî, Fedâilü Ashâb)

Selefi düşünce bu hadisi esas alarak: Dinin en sahih şekilde bu üç nesil tarafından yaşandığını, sonraki yorumların **ihtiyatla** ele alınması gerektiğini savunur.

Bu üç nesil **örnek** ve **referans** kabul edilir.

Ancak Ehl-i Sünnet'e göre **mutlak masum** değildir.

Mezhepler ve içtihat geleneği, bu nesillerin birikimi üzerine inşa edilmiştir...

"Selef-i Sâlihîn mutlak bağlayıcı mıdır?" sorusu önemlidir.

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat (Hz. Peygamber'in sünnetine bağlı ve Müslümanların ana çoğunluğuyla birlikte olanlar) anlayışına göre: **Selef-i Sâlihîn örnek ve referanstır**; ancak mutlak ve tartışılmaz otorite değildir.

Yani: **Kur'an ve sahih sünnet üst otoritedir**. Selef'in anlayışı doğruyu anlamada rehberdir. Ama her görüşleri vahiy değildir. Sahabe'nin ve Tâbiîn'in; birbirleriyle ihtilaf ettikleri, aynı meselede farklı görüşler benimsedikleri tarihten sabittir. Bu da şunu gösterir: **Selef bile içtihat yapmıştır**. Selefi düşünce ise genellikle şunu savunur: **Selef'in anlayışı en güvenli yorumdur**. Sonraki yorumlar şüphelidir. **Bid'at** (*dine aitmiş gibi gösterilen yenilik*) tehlikesi vardır. Ancak eleştirilen nokta şudur: Selefilik, bazen Sedef'i anlamaktan çok **taklit** etmeye dönüşebilmektedir.

Bir başka soru da şudur: **Mezhepler Selef-i Sâlihîn'e aykırı mıdır?**

Hayır, mezhepler Selef'e aykırı değildir. Aksine, mezhepler Selef'in mirasının **sistemleşmiş hâlidir**.

Mezhep **imamlarının** kimler olduğunu da söyleyelim: Dört Sünnî mezhebin kurucuları: **İmam Ebû Hanîfe**, (Tâbiîn'i görmüş, Tebeu't-Tâbiîn'dir), **İmam Mâlik**, **İmam Şâfiî** ve **İmam Ahmed b. Hanbel'dir**. Hepsi Selef kuşağına çok yakındır, hepsi de **Sahabe** ve **Tâbiîn** rivayetlerini temel almışlardır.

Mezhepler neden ortaya çıktı?

Sahabe **farklı bölgelere dağıldı**. Farklı hadisler farklı bölgelerde yaygındı. Yeni meseleler (*ticaret, miras, devlet yönetimi*) ortaya çıktı. Bunun sonucu: **Medine ekolü, Kûfe ekolü ve Basra ekolü** doğdu... Bu ekoller zamanla mezheplere dönüştüler...

Mezhep: Kur'an ve sünneti anlama yöntemidir. Mezhepler: Kur'an'a aykırı hüküm koyamaz, hadisi reddetmez, keyfi yorum yapmazlar. Usul (metodoloji) geliştirirler. Bu yüzden klasik âlimlerin sözü meşhurdur: “**Mezhepsizlik, mezhep edinmektir.**”

Selefiler mezheplere genellikle şu başlıklardaki eleştirileri yöneltirler: **Mezhep taklidinin körleşmesi** (*"Benim mezhebim böyle diyor, ayet/hadis farklı görünse bile önemli değil"* tavrı), **mezhebin nassın önüne geçirilmesi**, halk arasında yaygın **hurafelere değer verilmesi**. Bu eleştirilerin bir kısmı haklıdır. Ancak: Çözüm mezhepleri reddetmek değildir, Çözüm mezhep ve **delil bilincinin** geliştirilmesidir. Klasik Sünnî çizginin sağlıklı kabul edilen denge yaklaşımı şöyledir: **Kur'an ve sünnet asıl kaynaktır, Selef-i Sâlihîn en güvenilir yorum kuşağıdır. Mezhepler bu mirası koruyan sistemlerdir**. Hiçbir âlim masum değildir. **İhtilaf rahmettir, tekfir**

sebebi değildir...

Selefilige yöneltilen ilmî eleştiriler:

Selefilik, Sünnî gelenek içinde yer alsa da birçok klasik ve modern âlim tarafından şu noktalardan eleştirilmiştir.

a) **Aşırı lafzilik:** Metinlerin zahirine (*kelime anlamına*) sıkı bağlılık ve mecaz, maksat (*makāsıd*), tarihsel bağlamın ihmal edilmesi başlıca eleştirilerdir. Bu durum dar ve katı yorumlara yol açabilir.

b) **Usûl eksikliği eleştirisi:** Mezhepler sistemli fıkıh usûlü geliştirirken, Selefi yaklaşımda bu usûlün zayıf olduğu ileri sürülür.

c) **İhtilaf tahammülsüzlüğü:** Selef dönemindeki görüş farklılıkları yeterince dikkate alınmaz, “**Tek doğru anlayış**” algısı doğabilir.

Selefilik – Vehhabilik farkı:

Bu iki kavram sıkça karıştırılır ama aynı şey değildir. **Selefilik**, geniş bir **itikadî-ilmî** yaklaşımdır; tarih boyunca farklı coğrafyalarda vardır ve mutlaka siyasi değildir. **Vehhabilik**, 18.yüzyılda Muhammed b. Abdülvehhab tarafından başlatılan, **Arap Yarımadası** merkezli, belirli tarihsel ve siyasi bağlamı olan bir harekettir. Selefilğin yerel ve siyasi bir yorumu özetle: **Her Vehhabî Selefîdir, ama her Selefî Vehhabî değildir.**

Selefilğin tekfir anlayışı:

Bu konu en kritik ve tehlikeli alandır. Klasik Sünnî yaklaşımda **tekfir son çaredir. Açık inkâr ve kesin delil gerektirir.** Hata, cehalet ve içtihat farkı tekfir sebebi değildir. Selefilğin radikal yorumunda; Cihadî Selefilik, tekfiri kolaylaştırır, Bid‘at, yanlış amel veya siyasi tercihler tekfir sebebi sayılabilir. **Bu yaklaşım şiddeti meşrulaştırır.**

Önemli ayrım: **Tüm Selefiler tekfirci değildir, ama tekfirci gruplar Selefi dili kullanırlar.**

Şîlik bu üç nesle nasıl bakar?

Sahabe anlayışı: Şîlikte sahabenin tamamı adil kabul edilmez. **Hız. Ali’ye biat etmeyen veya karşı duran Sahabiler eleştirilirler.** Tâbiîn ve sonrası: Değer, Ehl-i Beyt’e bağlılık üzerinden belirlenir. İlmi silsile, sahabe geneline değil imamlar zincirine dayanır. Bu fark: Sünnî-Şîi ayrışmasının temel taşlarından biridir.

Türkiye’de Selefi yapılar ve hukuki durum: Sosyolojik olarak Selefiler Türkiye’de azınlıktadırlar. Daha çok bireysel veya küçük gruplar hâlinedirler. Diyanet ve geleneksel cemaatler tarafından **mesafeli** karşılanırlar. Hukuki durum **Selefi olmak suç değildir.** Ancak: Terör örgütü propagandası, silahlı örgüt üyeliği, tekfir ve şiddet çağrısı suçtur. Yargı kararlarında: “**Selefilik**” **tek başına değil, IŞİD, El-Kaide gibi yapılarla bağlantı esas alınır.**

Özet olarak; Selefilik, **Sünnî geleneğin bir yorumudur**, ilmî olduğu kadar siyasi ve radikal türevleri vardır, mezheplerle çatışmak zorunda değildirler. **Tekfir ve şiddet**, İslâm’ın ana çizgisiyle bağdaşmaz. **Türkiye’de inanç değil, eylem cezalandırılır.**

Önem sırası ve özellikleriyle birlikte klasik Sünnî İslam geleneğinde kabul gören **en güvenilir iki hadis kaynağı** şunlardır:

1. Sahih-i Buhârî

Müellif: **İmam Buhârî** (ö. 870), hadis seçiminde en katı kriterleri uygulamıştır. **Ravi** (*nakleden, aktaran kimse*) zincirinde; **görüşme** (*lika*) şartını aramıştır. Ravi güvenilirliğini titizlikle incelemiştir. Tekrarlarla yaklaşık 7.000 hadis, Tekrarsız yaklaşık 2.600 hadis yazmıştır. Genel kabul: **Kur’an’dan sonra en güvenilir kitap kabul edilir.**

2. Sahih-i Müslim

Müellif: İmam Müslim (ö. 875), senet bütünlüğü çok güçlüdür. Aynı hadisin farklı rivayetlerini bir arada verir. Metin tutarlılığına büyük önem verir. Tekrarlarla yaklaşık 7.500 hadis, tekrarsız

yaklaşık 3.000 hadis kaleme almıştır. Genel kabul: Sahihlik bakımından Buhârî’den hemen sonra gelir.

Bu iki kitap birlikte “**Sahihayn**” olarak anılır ve: **İçlerindeki hadisler büyük çoğunlukla sahih kabul edilir.** Üzerlerinde ümmetin genel ittifakı (*icmâ*) vardır. Şunu özellikle vurgulamak gerekir: Bir kitap “**sahih**” diye anılsa bile, İçindeki her rivayet mutlak doğru kabul edilmez (*Sahihayn hariç*)

Hadisler: **Sahih, Hasen, Zayıf, Mevzu** (*uydurma*) olarak sınıflandırılırlar. Hüküm çıkarırken: Hadisin sıhhati, diğer hadislerle ilişkisi, Kur’an’a aykırılık durumu birlikte değerlendirilir.

Selefilik bu kaynaklara nasıl bakar?

Sahihayn en üst referanstır. Zayıf hadislerle amel etmeye çoğunlukla karşıdırlar. Hadisleri mezhep yorumundan bağımsız ele alma eğilimindedirler.

İŞİD’in yayın organı **EN-NEBE** dergisinde savunulan “**TEKFİR DOKTRİNİ**” İbni Teymiye’nin hadislerine dayandırmaktadır. İbni Teymiye hadislerinin özelliği nedir ve diğer hadislerden farklı olarak neleri savunur?

Bu soru çok yerinde ve kritiktir, çünkü İŞİD’in ideolojik meşruiyet iddialarının merkezinde **İbn Teymiye’nim adı bilinçli biçimde kullanılmaktadır.** Bu mesele aşağıda; ilmî, tarihî ve eleştirel bir çerçevede ele alınmaktadır. Hemen belirtelim ki, İbn Teymiye’nin “kendine ait hadisleri” **yoktur.** O bir hadis ravisi değil, fakih–müctehid–muhaddis kimliğiyle mevcut hadisleri yorumlayan bir âlimdir.

İŞİD’in yaptığı şey, onun bazı fetva ve yorumlarını bağlamından koparıp ideolojiye dönüştürmektir.

İbn Teymiye kimdir ve hadislerle ilişkisi nedir?

İbn Teymiye (1263–1328) Hanbelî mezhebine mensup, hadis ilminde yetkin, ancak hadis kitabı yazarı değildir. Sahih hadisleri esas alır, zayıf hadislere mesafelidir. Selefî–literalist (*zahiriye yakın*) bir yorum tarzı vardır. Özelliği: Hadisi lafzına yakın, selef uygulaması merkezli ve bid‘at karşıtı bir şekilde yorumlamasıdır.

İŞİD’in EN-NEBE’de dayandığı temel “tekfir doktrini” nedir?

İŞİD, İbn Teymiye ’ye atıfla şu tezleri savunur: **Şeriatla hükmetmeyen yöneticiler kâfirdir. Tağut (İlahi sınırı aşan ve insanı haktan uzaklaştıran otorite veya varlık) düzenine razı olan halk da kâfirdir. Cehalet mazeret değildir. Tekfir zincirleme yayılabilir. Bunlarla savaşmak farzdır.** İŞİD, bu görüşleri “İbn Teymiye’nin hadis anlayışı” gibi sunar. Bu ilmî olarak doğru değildir...

İbn Teymiye’nin gerçekten savunduğu görüşler:

A) **Küfür – günah ayrımı** (*çok kritik noktadır*): İbn Teymiye, klasik Sünnî çizgide şunu söyler: **Her günah küfür değildir, her bid‘at işleyeni tekfir etmek caiz değildir.**

(*Bid‘at: Hz. Peygamber (sav) döneminde ve ilk dönem Müslümanlarında olmayan, sonradan dine sokulan şeylerdir.*)

Küfür: İnkâr, açık reddiye ve bilinçli tercih ile olur. Meşhur sözü: “**Ben, bid‘at ehlinin çoğunu bile tekfir etmem.**” (*İŞİD bu cümleyi hiç zikretmez.*)

B) **Cehalet meselesi** (*en çok çarpıtılan alandır*): İbn Teymiye: Cehaleti mutlak tekfir sebebi saymaz. Yeni Müslümanlar, uzak bölgeler, karmaşık meselelerde mazeret kabul eder. Ancak: Açık, temel, herkesçe bilinen bir hükmün bilerek reddini küfür sayar.

İŞİD’in iddiası: “**Cehalet mazeret değildir.**”

İbn Teymiye’nin görüşü: “Cehalet, şartlara göre mazeret olabilir.”

C) **Moğol (Tatar) fetvaları** (*en büyük çarpıtmadır*): İŞİD’in EN-NEBE’de en sık kullandığı dayanak: Moğollar (Tatarlar) hakkında verilen fetvalardır. Tarihsel bağlam: **Moğollar Müslüman olduklarını söylüyorlardı ama Cengiz Yasası (Yasa/Yasağ) ile hükmediyorlardı.** İbn Teymiye,

bu durumu **ikiyüzlülük** olarak değerlendirmiştir. Ama: Bu fetvalar savaş halindeki, işgalci bir güç için verilmiştir. Genel halka değil, yöneticilere yöneliktir, genelleştirilemezler.

İŞİD ise: Bu fetvaları modern devletlere ve bütün topluma yayar.

Bu, ilmî sahtekârlık olarak değerlendirilir...

İbn Teymiye'nin hadis anlayışı İŞİD'den farklıdır?

İbn Teymiyye, "**tekfir**"i istisna sayar; **Şartlar ve Engeller Teorisini** kullanır: Cehalet, zorlama, tevil (*yoruma dayalı açıklama*). Şiddeti: Yetki, maslahat, (*kamu yararı/fayda*) ve fitne riski açısından **sınırlar**.

İŞİD, tekfiri esas yapar, engelleri tanımaz, hadisi sloganlaştırır...

Sonucu: **İç savaş, Müslüman kanı ve kaostur.**

Bu yüzden birçok Sünnî âlim şunu söyler: **"İŞİD'in İbn Teymiye'si, İbn Teymiyye değildir."**

İbn Teymiyye neden özellikle seçiliyor?

Çünkü: Selef vurgusu güçlü, bid'at karşıtı, siyasi otoriteye eleştirel bakıyor ve Moğol fetvalarını oldukça **"kullanışlı"** buluyorlar.

Ama: Onun ihtiyatlı, sınırlayıcı ve bağlamcı yaklaşımı bilinçli olarak gizleniyor.

Sonuç: İbn Teymiye'nin **"tekfir hadisi"** yoktur, **İŞİD onun görüşlerini bağlamından koparıyor.** İbn Teymiyye: Tekfiri zorlaştırır, cehaleti bazen mazeret sayar, genel toplumu tekfir etmez...

İŞİD: Tekfiri ideolojiye dönüştürür, şiddeti meşrulaştırır...

Şimdi de tekfirin fıkhi şartları ve engellerini öğrenelim.

Tekfirin fikhî şartları (*şurût*) ve engelleri (*mevâni*) konusunu, aşağıda klasik Ehl-i Sünnet **fıkhi** (*dinî hükümlerin anlaşılması ve uygulanması ilmi*) ve **akaidi** (*İslâm'da inanılması gereken temel inanç esasları*) çerçevesinde; net, sistematik, ideolojiden arındırılmış biçimde anlatılmıştır. Özellikle radikal yorumları sınırlamak için böyle bir çerçeve geliştirilmiştir.

TEKFİR NEDİR?

Tekfir, bir Müslümanı: **"İslam dairesinden çıkmakla"** suçlamaktır. Bu nedenle: Son derece ağır, **istisnâî**, usul ve şartlara bağlı bir hükümdür. Klasik ilke: **"Tekfirden hata etmek, tekfir etmemekte hata etmekten daha tehlikelidir."**

TEKFİRİN FIKHÎ ŞARTLARI (ŞURÛT)

Bir kişiye tekfir hükmü verilebilmesi için aşağıdaki **TÜM şartların birlikte bulunması** gerekir.

a) Açık ve kesin **küfür fiili veya sözü**: Fiil veya söz, **Kur'an ve sahih sünnete göre açık, kesin ve tartışmasız küfür olmalıdır.**

(*Kur'an ve sahih sünnete göre açık küfürler şunlardır: Allah'ı inkâr, Peygamberi inkâr, vahyi inkâr, temel dinî hükümleri reddetmek, dini alaya almak.*)

Yoruma açık meseleler tekfir sebebi olmaz. Örnek: Allah'ı inkâr küfürdür. Büyük günah işlemek ise küfür değildir...

b) **Bilinç ve kast (irade) gerekir**: Kişi, ne söylediğini bilmeli, bilerek ve isteyerek yapmalı; şaka, dil sürçmesi, yanlış anlama, tekfir sebebi değildir.

c) **Hüccetin (kanıt, ispat vasıtası) ikamesi (delilin açıkça tebliği) şarttır**: Bu, en kritik şarttır. Kişiye: Yaptığının küfür olduğu açıkça anlatılmalı, **delil sunulmalı**, şüpheleri giderilmelidir. İbn Teymiyye: **"Hüccet ikame edilmeden tekfir caiz değildir"** demiştir.

d) **İsrar (bilerek reddetme) edilmelidir**: Delil açıklandıktan sonra, kişi bilerek, inatla, reddetmeye devam ederse ancak o zaman küfür hükmü gündeme gelir.

e) **Yetki ve ehliyet gerekir**: Tekfir, bireysel kanaatle, sosyal medya fetvasıyla, cemaat lideri

beyanıyla verilmez. Bu hüküm: Müçtehid âlimler, **yargı**/otorite tarafından değerlendirilir...

TEKFİR ENGELLERİ (MEVÂNİ ‘)

Şartlar oluşsa bile, **aşağıdaki engellerden biri varsa tekfir düşer.**

a. Cehalet (bilmemek): Kişi, yeni Müslüman olabilir, uzak bir bölgede yetişmiş olabilir, yanlış öğretilmiş olabilir. Kural: “**Cehalet, özellikle itikadî meselelerde mazeret olabilir.**” Ancak: Apaçık, temel esaslar için hüccet ikame edildikten sonra cehalet kalkar.

b. Tevil (yanlış ama samimi yorum): Kişi, **Nas’sı (anlamı açık ve yoruma fazla ihtiyaç bırakmayacak derecede net olan dinî metni)** yanlış anlıyor olabilir ama küfür kastı yoktur. Örnek: Bazı sıfat ayetlerini farklı yorumlamak gibi. Bu durum: Bid‘at olabilir ama küfür değildir.

c. Zorlama (ikrah): Can, mal, aile tehdidi varsa, kişi kalben imanını koruyorsa tekfir geçersizdir. Kur’an dayanağı: “**Kalbi imanla dolu olduğu hâlde zorlanan hariç...**” (Nahl, 106)

d. Hata ve yanılma: Bilgi hatası, yanlış nakil, güvenilir sandığı kaynaktan yanlış bilgi alma halleri: **Günah olabilir ama tekfir olmaz.**

e. Akıl ve idrak eksikliği: Akıl hastalığı, ciddi zihinsel yetersizlik, **sarhoşluk** / baygınlık hallerinde **dini sorumluluk yoktur.**

ŞART–ENGEL DENGESİ (ALTIN KURAL)

Tekfir ancak: Şartlar TAM, Engeller TAMAMEN ORTADAN KALKMIŞSA gündeme gelir.

Bu yüzden Ehl-i Sünnet der ki: “**Tekfir dar bir kapıdır; açılması zordur.**”

KISA VE NET SONUÇ

Tekfir: **Fıkî bir hükümdür**, siyasi slogan değildir.

Şartlar oluşmadan: Tekfir haramdır, engeller varken: Tekfir batıldır...

Bu çerçeve: **İslam’ı iç savaştan korumak için geliştirilmiştir...**

İŞİD METİNLERİNDEKİ TEMEL TEKFİR İDDİALARI ve İLMÎ REDDİYELER

Birinci İddia: “Şeriatla hükmetmeyen herkes kâfirdir.”

İŞİD’in dayanağı (özet): Maide 44. Ayet, İbn Teymiye’nin Moğollar hakkındaki fetvalarıdır.

İlmî reddiye:

(İlmî reddiye: Bir görüşü/iddia veya kitabı bilimsel–delilli şekilde çürütmek için yazılan cevap ve eleştiri metni demektir.)

A) **Kur’an bağlamı çarpıtılıyor yorumunu yapar.** Maide 44’te geçen “**kâfirler**” ifadesi hakkında: **İbn Abbas:** “**Bu, küfürdür ama küfürden aşağı bir küfürdür (küfrun düne küfr).**”

Yani: Büyük günah, zulüm, fışk (Allah’ın emrinden çıkmak, dinin sınırlarını aşmak; günaha dalmak) olabilir, ama mutlak küfür değildir.

B) **İbn Teymiye’nin şart–engel yaklaşımı yok sayılıyor.** İbn Teymiyye: Hükmetmeme fiilini, inkâr, istihlal (*helal sayma*), bilinçli reddiye ile sınırlar.

İŞİD: Fiili ahr, niyeti ve şartları siler.

Bu, usul ihlalidir...

İkinci İddia: “Bu düzene razı olan halk da kâfirdir.”

İlmî reddiye:

A) Sünnî fıkhıta “**rıza**” otomatik tekfir değildir. Rıza: Korku, acziyet, alternatifsizlik, nedeniyle olabilir. Kur’an: “Allah, kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz.”

B) Sahabe uygulaması:

Zalim yöneticiler döneminde: Halk topluca tekfir edilmemiş, isyan her zaman meşru görülmemiştir.

İŞİD: Tarihsel pratiği tamamen yok sayar...

Üçüncü İddia: “Cehalet mazeret değildir.”

Bu, İŞİD’in en merkezi sloganıdır.

İlmî reddiye:

A) İbn Teymiye’nin açık ifadeleri.

İbn Teymiyye: “Bir söz küfür olabilir; ama o sözü söyleyen kişi cehaleti sebebiyle tekfir edilmez.”

“Hüccet ikame edilmeden tekfir caiz değildir.”

İŞİD: Bu cümleleri bilinçli olarak metinlerinden çıkarır.

B) Hadis örneği: Yanlış dua eden adam hadisi: Adam açık küfre benzeyen söz söyler, Peygamber tekfir etmez, cehalet dikkate alınır. Bu hadis, İŞİD öğretisiyle doğrudan çelişir...

Dördüncü İddia: “Tekfir etmeyi tekfir ederiz.” (Zincirleme tekfir)

İlmî reddiye:

A) Bu yaklaşım **Haricî** kökenlidir.

(**Haricî**, Sıffin Savaşı (657) sonrası hakem olayını kabul eden Hz. Ali’den ayrılan bir grup için bu ad kullanılmıştır. İslâm tarihinde erken dönemde ortaya çıkan, ana topluluktan ayrılan ve katı tekfir anlayışıyla bilinen grup mensupları için bu sıfat kullanılır.)

Peygamber: “Onlar Kur’an okur ama boğazlarından aşağı geçmez.” Haricîler: **Günahı küfür saydı**, zincirleme tekfir yaptı ve sahabeyi (Ali bin Ebu Talib ve Abdullah bin Habbab bin Eret) öldürdüler.

İŞİD’in yöntemi: Aynı mantık, farklı isimdir.

B) Ehl-i Sünnet kaidesi “Hata eden Müslüman tekfir edilmez.”

Aksi: Ümmeti yok eder, iç savaşı meşrulaştırır...

Beşinci İddia: “Moğol fetvaları bugün de aynen geçerlidir.”

İlmî reddiye:

A) **Tarihsel bağlam yok sayılıyor.** Moğollar: İşgalci, şeriatı açıkça reddeden, yasa ile hükmeden, savaş hâlindeki güçtü. Bugünkü toplumlarda: Müslüman nüfus var; ibadet serbestisi var ve karma hukuk yürürlükte. Klasik fıkıh kuralı: “Hüküm, illele birlikte var olur.”

B) İbn Teymiye’nin kendisi genellemez. Fetvalar: özel, şartlı, dönemseldir.

İŞİD: Fetvayı zaman ve mekândan koparır...

SONUÇ:

İŞİD: Hadisi delil değil araç yapar, İbn Teymiye’yi ideolojik figüre indirger.

Klasik Sünnî ilim: **Tekfiri zorlaştırır, kan dökülmesini önlemeyi amaçlar.**

Bu nedenle günümüz âlimlerinin ortak kanaati: **“İŞİD’in tekfir doktrini İslami değil, Haricîdir.”**

İŞİD, tekfir ettiği kişileri: **“Dinden çıkmış”** kabul ederek; hak ve dokunulmazlıklarını kaldırılmış sayabiliyor, tekfir edilen kişiye karşı şiddetin **“meşruiyet”** zemininin oluştuğunu var sayarak; hedef ilân edilebiliyor, mallarına ve yaşadıkları yerlere **“ganimet”** söylemiyle el koyabiliyor, toplumdan dışlayabiliyor ve **şiddet uygulamalarına** (kaçırma, hapis, fiziksel şiddet ve infaza) tabi tutabiliyor.

İŞİD bunu hem yerel halka hem de kendisine katılmayan Müslüman gruplara karşı uygulamıştır.

İŞİD’İN TEKİR İDEOLOJİSİNDE KULLANDIĞI DİĞER DİNİ DAYANAKLAR

1. Hâkimiyet (Hâkimiyetullah) ilkesi:

İŞİD ne diyor? **“Hüküm yalnız Allah’ındır. Allah’ın indirdiğiyle hükmetmeyen kâfirdir.”**

Bu ilkeyi: Modern devletler, anayasalar, mahkemeler için toplu tekfir gerekçesi yapar.

İlmî reddiye: “Hüküm Allah’ındır” ayeti: **İnanç esasını bildirir**, her uygulama hatasını küfür

saymaz. Sahabe döneminde: Haksız hükümler verilmiş ama toplu tekfir yapılmamıştır. İbn Abbas:

“Bu küfürdür ama küfürden aşağı bir küfürdür.”

İŞİD, itikad–amel ayrımını yok eder.

2. Velâ ve Berâ (dostluk–düşmanlık) ilkesi:

İŞİD ne diyor? “**Kâfirleri dost edinen onlardandır.**” Bunu: Gayrimüslimlerle **her ilişki**, devlet memurluğu, uluslararası temaslar için tekfir sebebi yapar. İlmî reddiye Ehl-i Sünnet’te: Velâ–berâ **kalbî bağlılıkla ilgilidir**; ticaret, hukuk, barış küfür değildir. Kur’an: “**Allah sizi din konusunda sizinle savaşmayanlara iyilikten menetmez.**” (Mümtehine, 8)

İŞİD, siyasi ilişkiyi itikada dönüştürür.

3. Tağut kavramı:

İŞİD ne diyor? “**Allah’tan başka hüküm koyan herkes tağuttur; ona uyan da kâfirdir.**”

Bu kavramla: **Devlet, polis, yargı, öğretmen ve seçmen topluca hedef alınır.**

İlmî reddiye: Her yönetici tağut değildir, her itaat ibadet değildir...

(Klasik fıkıhta tağut: **Kendisine ibadet edilen, ilahlık iddiasında bulunan, açık küfür odağı olan şeyler için kullanılır.**)

İŞİD, itaat–ibadet ayrımını siler...

4. İstihlâl (haramı helal sayma) kavramı:

İŞİD ne diyor? “**Haramla hükmeden, onu helal saymıştır; kâfirdir.**”

Bu iddiayla: Günah, zayıflık, zorunluluk otomatik küfre çevrilir.

İlmî reddiye: İstihlâl, kalbî bir inançtır, açıkça “helaldir” demeyi gerektirir. Bir fiili işlemek onu helâl saymak demek değildir.

İŞİD, niyeti varsayım yoluyla isnat eder.

Bu, fikhen haramdır.

5. Darülküfür – Darülharp genellemesi:

İŞİD ne diyor? “**Şeriat yoksa o belde darülküfürdür.**” Sonuç: **O bölgede yaşayan herkes meşru hedef sayılır.**

İlmî reddiye: Klasik mezheplerde; (*dar tanımı*) güvenlik, ibadet özgürlüğü, Müslüman varlığı, kriterlerine bağlıdır. Günümüz devletleri: Karma hukukludur, klasik dar tasnifine birebir uymaz...

6. Emr-i bi’l-ma’ruf, nehy-i ani’l-münker (İyiliği yaymaya çalışmak, kötülüğü önlemeye çalışmak):

İŞİD ne diyor? “**Güç kullanarak kötülüğü yok etmek farzdır.**” Bunu: İnfaz, bombalama, **kafa kesme** için gerekçe yapar.

İlmî reddiye: Klasik şartlar; yetki, maslahat, daha büyük fitne doğmamasıdır. Hadis: “Bir kötülük görürseniz elinizle... gücünüz yetmezse dilinizle...”

“**El**” yetkisi herkese verilmez.

İŞİD: Gerçek kavramları alır, usulünü koparır, tekfiri ideolojiye çevirir.

Ehl-i Sünnet: Tekfiri daraltır, şiddeti sınırlar, ümmeti korumayı amaçlar. Bu nedenle çağdaş ve klasik âlimlerin ortak hükmü:

“**İŞİD’in dayandığı kurallar doğru; uyguladığı yöntem batıldır.**”

İŞİD’in tekfir ideolojisi ilk defa ortaya çıkmış değildir. İslam tarihinde bunun çok net bir örneği vardır: Haricîler klasik âlimlerin İŞİD’e yönelttiği eleştirilerin büyük kısmı Haricîlik benzetmesine dayanır...

MODERN İSLAM KURUMLARININ ORTAK TAVRI

Ezher: “İŞİD, Haricî zihniyetin çağdaş versiyonudur.”

Diyanet: “Tekfirci şiddet anlayışı İslam dışıdır.”

İslâm Fıkıh Akademisi: “Bu yapıların görüşleri, Sünnî usulle bağdaşmaz.”

Burada mezhepsel bir ihtilaf yok, neredeyse tam icmâ vardır.

İŞİD'in problemi ayet veya hadis eksikliği değil, usul ve ahlak eksikliğidir.

Metin var ama: Bağlam yok, şart–engel yok, maslahat yok, fitne bilinci yok...

TEKFİRİN DÜNYEVÎ (FIKHÎ) SONUÇLARI

Tekfir, sadece “**inanç**” meselesi değildir. Dünyevî hukuk sonuçları doğurur. Bu yüzden İslam'da **son derece sınırlı ve kontrollüdür.**

Tekfir edilirse hangi sonuçlar doğar?

1. Nikâh

Eşlerden biri kâfir sayılırsa: Nikâh düşer, evlilik sona erer. Bu yüzden fakihler der ki: “Nikâhı bozan bir hüküm, zanla verilemez.”

İŞİD'in keyfî tekfiri binlerce ailenin yıkımına yol açmıştır.

2. Miras

Müslüman ile kâfir arasında: **Miras cereyan etmez.**

Yanlış tekfir: **Mal gaspına, yağmaya, “Ganimet” adı altında hırsızlığa dönüşür.**

3. Can güvenliği

Tekfir edilen kişinin: **Kanı helal sayılabilir** (*HARİCÎ YORUM*), Oysa Ehl-i

Sünnet'te: “**Müslüman kanı, en ağır haramdır.**”

“**Bir canı öldüren, bütün insanlığı öldürmüş gibidir.**” (Maide 32)

İŞİD'in en büyük suçu burada başlar...

4. Cenaze – defin

Tekfir edilen kişiye: Cenaze namazı kılınmaz, Müslüman mezarlığına defnedilmez,

Fakihler bu yüzden tekfirden titizlikle kaçınır.

Klasik kaide (çok önemli)

“Tekfirde hata etmek, Müslümanı tekfir etmekten daha hafiftir.”

(Yani: *Affetmek, tekfir etmekten evladır.*)

DİYANET – EZHER – ULUSLARARASI FETVA METİNLERİ (REDDİYELER)

(Burada mezhepler üstü bir ittifak vardır.)

El-Ezher (Mısır)

Ezher'in ortak fetvası: “**İŞİD ve benzeri yapılar, İslam'ın temel ilkelerini ihlal etmektedir.**”

Özellikle vurgulanan noktalar: Hüccet yok, cehalet mazeretinin inkârı, Haricî benzerliği, maslahatın yok sayılmasıdır...

Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet raporlarından özet: Tekfir: Bireysel yorumla yapılamaz. **Cihat: Devlet otoritesi olmadan olmaz.** Hâkimiyet: “**Tağut**” söylemi Kur'an dışı yoruma dayanır... Açık ifade: “**İŞİD, İslam'ı temsil etmez.**”

Uluslararası İslam Fıkıh Akademisi (OIC)

Karar maddeleri: **Tekfir: Açık, kesin ve icmâlî durumlar dışında yasaktır.** Şiddet: Büyük fitnedir.

(Fitne: toplumu karıştıran kargaşa, iç çatışma demektir.)

İŞİD: İslam hukukuna aykırı örgüttür.

2014–2015 120’den fazla âlimin ortak reddiyesi

Bu metin, İŞİD’e doğrudan hitaben yazılmıştır. Eleştiriler: **Ayetleri bağlamından koparma, hadisleri usûlsüz kullanma, İbn Teymiyye’nin sözlerini çarpıtma, tekfir şartlarını yok sayma...** Özellikle: **“Sizin tekfiriniz ne Selef’e ne mezheplere ne de icmâya dayanır.”**

Çok kritik ortak nokta:

Tüm bu kurumlar şunda birleşir: **İŞİD’in problemi bilgi değil, yöntem (usul) problemidir.**

Metin var ama: Şart–engel yok, maksat yok, hikmet yok, rahmet yok.

1. **Tekfir:** Fıkhî bir hükümdür, keyfî olamaz..

2. **Yanlış tekfir:** Nikâhı yıkar, kanı döker, toplumu parçalar..

3. **İŞİD:** Haricî mirasın modern temsilidir, İslam ilim geleneğiyle çatışır..

4. **Ehl-i Sünnet:** Koruyucu, dengeleyici, ihtiyatlıdır...

İŞİD’İN AYET VE HADİS İSTİDLALLERİNİN İLMÎ ÇÜRÜTÜLMESİ

(*İstidlal: Delile dayanarak akıl yürütme, sonuca varma demektir.*)

İŞİD’in yöntemi şudur: **Metni al, bağlamı kopar, şartları sil, mutlaklaştır ve tekfir üret...**

1- **“Hüküm yalnız Allah’ındır”** (Yusuf 40)

İŞİD yorumu: **Beşerî hukuk uygulayan herkes kâfirdir.**

İlmî reddiye: Ayet akideyi anlatır, yönetim tekniğini değil. **Aynı Kur’an: Hakemliği (Nisâ 35), İstişareyi (Şûra 38), İctihadı kabul eder...**

Hiz. Ali’nin cevabı: “Bu söz haktır, ama onunla batıl kastediliyor.”

Haricî yorumu birebir tekrar ederler.

2- **“Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse...”** (Maide 44)

İŞİD yorumu: Her uygulaması küfürdür ve herkes kâfir. İbn Abbas: “Bu, dinden çıkaran küfür değildir.”

İŞİD, sahabe tefsirini yok sayar.

3- **“Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün”** (Tevbe 5)

İŞİD yorumu: **Genel, sınırsız savaş emri.** Bağlam: Belirli müşrik gruplar, antlaşmayı bozanlar, savaş hâli... Ayetin devamı: **“Eğer tövbe ederlerse yollarını açın.”** Bağlam kesilerek **katliam meşrulaştırılır.**

4-Hadis istismarı

İŞİD: Zayıf hadis kullanır, **siyak–sibak** yok, sahabe uygulaması yoktur...

(*Siyâk–sibâk = sözün bağlamı (öncesi ve sonrasıdır)*)

Usûl kaidesi: “Hadis, Kur’an’a ve sahabe uygulamasına aykırı yorumlanamaz.”

NEDEN GENÇLER BU DİLE KAPILIYORLAR?

(*Bu soru çok kritiktir.*)

a) **Kimlik krizi:**

Aidiyet arayışı, **“Biz ve onlar”** dili, Basit, net, siyah–beyaz dünya anlatımları...

Tekfir ideolojisi: Karmaşık dünyaya **sahte netlik** sunar.

b) **Mağduriyet söylemi:**

“Ümmet eziliyor”, “Herkes düşman”, “Sen seçilmişsin”

Bu söylem: Öfkeyi kutsallaştırır, **şiddeti ibadete dönüştürür...**

c) Bilgi değil usul eksikliği:

Ayet ezberi var ama: Fıkıh yok, usul yok, ahlâk yoktur.

İmam Malik: “İlim, çok rivayet değil; nurdur.”

d) Psikolojik faktörler:

Değersizlik hissi, travma, macera arayışı, “kahraman olma” isteğidir...

İŞİD, bunu: “**Şehadet**” ve “**hilafet askeri**” diliyle paketler.

e) Dijital propaganda:

Kısa videolar, duygusal dil, Ayet kes–yapıştır, algoritmik (*belli sıra ve kurallara göre*) radikalleşme ile yapılır.

İlmî metinler değil, duygusal sloganlar çalışılır...